

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 18. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekoval račun št. 11.400

Pisava slovenskih rodbinskih imen

ZADNI SRAMOTNI JAVNI OSTANKI POTUJCEVANJA.

Krajevna in rodbinska imena so simbol vsakega naroda. Po njih sodimo vsaj v ogromni večini primerov, kakšen narod poseljuje kraje in kakšne narodnosti so ljudje, ki jih nosijo. Če se kak kraj potuji, se krajevno ime seveda popači, toda poznavalec jezikov bo tudi iz te popačene oblike še vedno izluščil pravo prvotno obliko. Tako moremo n. pr. še dandanes natanko ugotoviti, da so imena krajev, potokov, rek in gora na srednjem in gornjem Štajerskem, na Koroškem itd. slovenskega izvora po ogromni večini. Pisava tega ne more skriti. Natančno vemo, da se za Jössom skriva Jez, za Strassom Straža, za Ehrenhausnom Jernovž (od patrona sv. Jerneja), za Leibnitzom Lipnica, za Frisachom Breže itd. Pa tudi za šele vojni »poitalijanjenimi« imeni krajev na Primorskem se že na prvi pogled skriva neutiljivo slovensko jedro. Postumia ne more skriti, da je Postojna, Verpoglano ne da je Vrhopolje, Aidussina ne da je Ajdovščina itd.

Prav tako je tudi z rodbinskimi imeni. Nekdo je lahko že po svojih prednikih Nemec, če se pa piše Vaugoin, Bureschi, Suschnigg itd., ne more utajiti, da je francoskega, češkega, slovenskega itd. izvora. Nič ne pomaga vse zatiranje: njegovi predniki so se potujčili, v njegovih žilah se ne pretaka pristna nemška kri! V državah, kjer se celi narodi ali pa vsaj deli potujčujejo, se kakor krajevna, pačijo tudi rodbinska imena. Primer take prakse poznamo že iz nekdanje Avstrije, po vojni pa iz Italije, kjer se to godi na brutalen, prisilen način. Večinoma so se v bivši Avstriji zadovoljevali ponemčevalci že s tem, da so slovenska imena pisali po nemškem pravopisu, n. pr. Slavitsch, Jeglitsch, Dornigg, Jakounigg, ali pa so iz Vranca napravili Franza, iz Veljaka Wellacka, iz Primarja Primerja, in slično kakor delajo sedaj Italijani iz Martelancev Martelanije itd. Toda kakor krajevna imena, tudi če so popačena, ne morejo zatajiti svojega prvotnega izvora, tako tudi rodbinska tega ne morejo storiti.

Mi Slovenci smo sprejeli med pravila svojega pravopisa, da pišemo vsa rodbinska imena tako kakor se pišejo v jeziku naroda, iz katerega so izšla. Goethe je za nas Goethe, ne morda Gete,

Dumas Dumas, ne Dima, Gömbös Gömbös, ne Gembeš, Giunta Giunta, ne Zunta itd. Zaradi tega je tudi edino pravilno, da se vsa imena, ki so slovenskega ali slovanskega izvora, pišejo po pravilih našega pravopisa! Zlasti pa ne moremo dovoliti, da bi ostale še znaprej take spake, kakor jih je napravila bivša Avstrija z Jeglitschi, Tomaschitschi, Suppanttschitschi, Goleschi ter drugimi itchi in tschitschi, eschi in aschi, pa etzi in atzi. Te spake morajo brezpogojno izginiti ne samo z naših ulic, marveč tudi iz krstnih listov in vseh dokumentov in aktov! V tem oziru imamo celo zakon, ki nam to omogoča, saj določa, da morajo tudi itchi in tschitschi dokazati, da so se že njihovi davni predniki tako pisali. V Celju je bil neki gospod nedavno kaznovan, ker je svoje slovensko ime, ki se končuje na -šek, napisal s -schek! Pa tudi neglede na ta zakon se mora to zgoditi, saj tudi potujčevalci Slovencev v Avstriji niso ravnali po nobenem zakonu, ki bi jih bil do tega upravičeval, ko so pačili slovenska imena!

Glavna naloga, da se to zgodi, pripada našim župnim uradom kot voditeljem matrik, potem šolam ter civilnim in vojaškim uradom. Nobeden teh ne bi smel nikoli zagrešiti tega, da bi napisal katerokoli ime slovenskega izvora po nemškem pravopisu. Jeglitschi, Goleschi, Suppanttschitschi so bili in morajo biti Jeglič, Goleži, Zupanciči itd. Kar se tiče javnih napisov, bi pa morala skrbeti za to naša obrtna oblastva, mestna in okrajna: kjer gre za protokolirane firme pa tudi trgovska sodišča, ki ne bi smela nikoli protokolirati nobenega itscha in tschitscha! Če pa je ime protokolirano po slovenskem pravopisu, mora biti tako označeno tudi na javnem napisu! Grešili in zamudili smo itak že zadosti. Od nikogar, ki ima neslovensko ali neslovensko ime, ne zahtevamo, da ga piše po slovenskem pravopisu, dasi bi po zgledu Italijanov, Nemcev, Madžarov, Francozov in drugih tudi to lahko storili, če sam tega noče, prav tako pa ne smemo in ne moremo nikomur več dovoliti, da bi pačil svoje slovensko ali sploh slovansko ime. Kakor so izginili letos še zadnji dvojezični lepaki, morajo izginiti tudi te spake!

Akcija madžarskih zelenih srajc

MADŽARSKI NARODNI SOCIALISTI BODO NOSILI ZELENE SRAJCE, ZNAK PA JIM BO KRIŽARSKI KRIŽ S STRELICAMI.

BUDIMPEŠTA, 16. septembra. Madžarska narodno-socialistična stranka, ka tere delovanje je bilo v zadnjem času zavrtlo zaradi nesoglasij v stranki sami, bo pričela sedaj najširšo in energično propagando po vsej državi, ker se je posrežilo najti med nasprotnimi si frakcijami skupno podlago za nadaljnje delo. Prvo večje zborovanje bo drevi v opretnem gledališču. Na tem zborovanju bosta določena nov znak in nova unifor-

ma, ker je vlada, kakor je že znano, nedavno prepovedala nošnje kljukaštega križa in rjavih srajc. Kot novi znak bodo vzeli madžarski hitlerjevci križ s strelkami, kakor so ga nekoč nosili križarji, namesto rjavih srajc bodo pa nosili zelene. Za jutri je sklicano v Magyarovarju ob avstrijski meji javno zborovanje, ki se ga bo udeležilo 10 do 15.000 madžarskih narodnih socialistov.

narice, ki je takoj izobesil zopet novo angleško zastavo v pripravljenosti, da se brani. Angleška vlada je zaradi tega incidenta v Teheranu energično protestirala in je prejela od perzijske vlade zagotovilo, da se slični dogodki ne bodo več ponavljali. Za ta incident odgovarja omenjeni kapitan osebno. Kmalu nato je bilo angleško sredozemsko brodovje poslano proti Perzijskemu zalivu.

Živeti kakor elita ljudstva

GÖRINGOV GOVOR PROTI PARLAMENTARIZMU V PRUSKEM DRŽAVNEM SVETU. IZ VSEGA GOVORA ZVENI NAPOVED NOVE OBOROŽITVE NARODNO-SOCIALISTIČNE NEMČIJE.

BERLIN, 16. septembra. V svojem govoru ob otvoritvi prve seje pruskega državnega sveta je napadel Göring zopet enkrat prav besno parlamentarizem. »Živeli bomo brez pruskega parlamentarizma«, je dejal. »V zgodovini človeštva so vedno le posamezniki ali pa samo majhne skupine ljudi odločale o usodi narodov. Če bi v Nemčiji vedno vladale le parlamentarne oblike, bi nemškega naroda ne bilo nikjer več. Pruski državni svet bo vodil prusko državo po osnovnih nemških idealih. Sam Bismark ni znal vladati brez parlamenta, pred vojno pa je bilo treba obtoževati parlament, ker ni hotel glasovati za odobritev potreb nih vojnih kreditov v obrambo naroda. Tako se je moglo potem med voj-

no zgoditi, da je zmanjkalo streljiva. Narodni socializem bo izpolnil sen vseh Nemcev: »Živeti, kakor elita ljudstva!« Delovno ljudstvo v Nemčiji čuti, kako vre v njegovih žilah nemška kri. Zedinili smo ves narod. Zato mora pruski državni svet delovati po principih avtoritete in podvojiti svoj ogenj proti parlamentarizmu. Vaša vloga je v tem, da premišlujete in me podpirate. Državni svet je sestavljen iz predstavnikov vseh domen nemške delavnosti. Ne smemo pozabiti onih, ki so vodili nemške čete k zmagi.« Končno je Göring še ponovil Hitlerjeve besede o priliki velikih narodno-socialističnih prireditev v Norimberku: »Novo Nemčijo tvori narod, ne ustvarjajo je države!«

Štirideset milijard frankov deficita

FRANCOSKI DEFICIT JE V ZADNIH LETIH DOSEGEL SKUPNO VSOTO 40 MILIJARD FRANKOV. NA ČRTI ZA SANACIJO.

PARIZ, 16. septembra. Ministrski predsednik Daladier bo v svojem velikem govoru v pariškem radiu sporočil javnosti sklepe vlade glede kritja deficita v francoskem državnem proračunu. Prednačrt za državni proračun za leto 1934. predvideva deficit 6 milijard frankov, ki naj bi se kril v glavnem z znižanjem uradniških plač in z novimi davki. Kakšno je stanje francoskih državnih financ, je dovolj jasno povedal generalni poročevalec

za državni proračun v francoskem Senatu. V zadnjih letih se je nabral deficit že v skupno vsoto 40 milijard frankov, od katerih je konsolidiranih komaj 15 milijard frankov. Ostanek leži v tresorjih v obliki kratkoročnih višjih obveznic in ustvarja tako stalno nevarnost za francosko valuto. Daladier bo verjetno napovedal velik delovni program za oživenje narodnega gospodarstva.

Nova inflacija v Združenih državah

PRESEDNIK SENATA HARRISON IN SENATOR FLETCHER ZA TRI MILIJARDE NOVIH BANKOVCEV.

NEWYORK, 16. septembra. Predsednik senata Harrison je zahteval ponovno energično izvedbo inflacijske politike. Če se predsednik Roosevelt ne more odločiti za to politiko, naj pač kongres sam izvede primerne ukrepe. Po njegovem mnenju je tečaj dolarja mnogo previsok. Stabilizacija na sedanjem tečaju se sploh ne bi dala izvesti. Kar se tiče vojnih dolgov, je odvisno to vprašanje od revizije ca-

rinskih tarif. Predsednik bančne komisije, senator Fletcher, zastopa mnenje, da mora ameriška zakladnica brezpogojno izdati najmanj tri milijarde novih bankovcev. Mimo tega zahteva ustanovitev valutnega fonda po angleškem vzgledu. Fletcher se tudi zavzema za zvišanje zlata. Ameriška vlada mora kupovati zlato, namesto tega pa izdaja bankovce v isti višini kupne vsote.

Revizija pomeni vojno

PARIZ, 16. septembra. Ob priliki bivanja madžarskega zunanega ministra Kanyo v Parizu »Journal« ostro kritizira njegovo politiko in piše: »Če bi se samo poskušalo načeti vprašanje revizije mej in mirovnih pogodb, tedaj bi Kanya kaj kmalu opazil, da bi bilo zanj mnogo boljše, če bi bil ostal doma. V tem vprašanju mora Francija ostati zvesta svojim obljubam, ki jih je dala mali antauti, ker bi sicer revizija pomenila neizogibno vojno.« »Echo de Paris« pa je nekoliko prijaznejši in misli, da namerava Paul-Boncour vprašati Kanyo, kako si predstavlja bodočnost Podonavja in da pričakuje od njega jasnega odgovora.

Francoska demarša v Berlinu

PARIZ, 16. septembra. Francoski veleposlanik v Berlinu François Poncet je obiskal nemškega zunanega ministra von Neuratha in z njim razpravljal o dogodkih v Norimberku. Zlasti dolgo se je zadrževal pri dejstvu, da je nosila med manifestacijami sekcija napadalnih oddelkov iz Kehla, nemškega mesta na drugi stra-

ni mostu nasproti Strasbourga, veliko zastavo z napisom: »Strasbourg«. Francoska vlada proučuje sedaj počitilo François Ponceta o tem razgovoru.

AVSTRIJA V SVETU D.N.?

ŽENEVA, 16. septembra. Tukajšnji krogi živahno razpravljajo o možnosti, da bo Avstrija kandidirala na novo petnajsto mesto, ki se letos prvič ustavnjavlja v svetu Društva narodov. Politični krogi poročajo, da prihaja kandidatura Avstrije kot novega člana sveta Društva narodov vsekakor v poštev. Italija bo kandidatura Avstrije nedvomno podprla, dočim se kaže na angleški in francoski strani v tem pogledu še neka rezerviranost.

PAPENOV LOV NA MADŽARSKEM.

BERLIN, 16. septembra. Državni podkancelar von Papen je odpotoval včeraj iz Berlina v Budimpešto. Na potovanju ga spremljata njegov adjutant in neki vladni svetnik. Formalno se navaja kot namen Papenovega potovanja lov na Madžarskem, na katerega ga je povabil predsednik madžarske vlade Gömbös.

SPOR MED ANGLIJO IN PERZIJO.

LONDON, 16. septembra. »Daily Mail« poroča o sporu, ki je nastal med Anglijo in Perzijo glede zastav in ki je bil pravkar likvidiran. Kapitan nekoga perzijskega parnika je dal na nekem premogovnem vlačilcu angleške vojne mornarice v Basidu, odstraniti angleško zastavo. Kmalu nato je priplul tlakaj oddelček angleške vojne mor-

Dnevne vesti

Važna seja mestnega sveta

V ponedeljek prično graditi zasilna stanovanja v Metelkovi ulici.

Mariborski mestni svet je imel pretekli četrtek zvečer v mestni posvetovalnici pod predsedstvom župana g. dr. Lipolda sejo, na kateri je rešil poleg najvažnejšega vprašanja, gradnje zasilnih stanovanj, tudi več drugih komunalnih zadev.

Že na zadnjih sejah je občinski svet sklenil zgraditi v Metelkovi ulici 32 delavskih stanovanj, ki jih našemu mestu tako primanjkuje. Ta sklep je odobrila tudi hanska uprava in je na podlagi te odobritve izdal mestni svet na predsinodni seji gradbeno dovoljenje mestnim stavbenikom inž. Štajmeru in inž. Jelencu, Rudolfu Kiffmanu ter Ubaldu Nassimbeniju, ki bodo zgradili zasilna stanovanja na lastne stroške, katere jim bo mestna občina povrnila v zaporednih mesečnih obrokih. Stavbeniki bodo pričeli graditi hiše že v ponedeljek in bodo zgradbe do konca oktobra pod streho, tako da bodo mnogoštevilni brezstanovanjci in deložiranci dobili streho.

Nadalje je mestni svet podelil gradbeno dovoljenja Josipu Brandlu za adaptacijo skladišča za glasovirje v Smetanovi ulici, Zderku Pipužu za enonadstropno stanovanjsko hišo v Jezdarski ulici, Mariji Čuševi za adaptacijo gospodarskega poslopja na Koroški cesti, tvrdki Pinter in Leonard za gradnjo začasnega skladišča pri hiši na Aleksandrovi cesti, Frančiški Tintovi za leseno lopo v Dalmatinovi ulici, Tereziji Florjančičevi za nadzidavo nadstropja pri hiši Ob brodu, Jarošu Hyneku za enonadstropno stanovanjsko hišo v Smetanovi ulici ter tvrdki Hutter za prizidek na obstoječo tkalnico v Motherjevi ulici. Prošnjo podjetnika Alfreda Vilherja

za gradbeno dovoljenje tkalnice in ostalih objektov na Koroški cesti pa je mestni svet odklonil z motivacijo, da ne more do voliti tovarne sredi mesta. Prav tako je odklonil tudi prošnjo Franca Stalekarja za gradnjo dvoriščnega stanovanjskega poslopja, ki bi oviralo regulacijo Betnavske ceste. Uporabna dovoljenja so dobili: tvrdka »Unio« za zgrajene pisarniške prostore, tvrdka Thoma za zgrajeno skladišče, Ignac Ozvatič za zgrajeno enonadstropno stanovanjsko vilo v Vrbanovi ulici, Frančiška Škribarjeva za visokoprtilično stanovanjsko hišo v Marksovi ulici, Ivan Nahtigal za visokoprtilično stanovanjsko hišo v Metelkovi ulici in Alojzija Baumaņaova za visokoprtilično stanovanjsko hišo v Koseskega ulici.

Ugodno je rešil tudi nekatere prošnje mariborskih društev za podporo. Tako je podelil podporna društva za revne učence klasične in realne gimnazije vsakemu po 1500 Din. Zdravstvenemu domu pa 5000 Din. Odobril je nadalje izplačati javni kuhinji dotacijo v znesku 10.000 Din. Prostovoljnemu gasilnemu društvu pa 7500 Din. Društvu »Šola in dom« je ugodno rešil prošnjo za brezplačno uporabo dvorane v kazinskem poslopju, kjer bo priredilo 27. t. m. ob 20. uri predavanje o težavah našega srednjega šolstva.

Mestni svet je na svoji seji sklenil tudi, da ne bo obdavčilo mest. občina navadnih koles, na katerih so montirani pomožni motorji. Arhitektoma inž. gg. Saši Devu in Jaroslavu Črnigaju pa je mestni svet poveril izdelavo načrta za ureditev mrtvih prostorov ob pločnikih v Sodni ulici in na Aleksandrovi cesti.

Nov upravnik mariborske carinarnice. Za upravnika mariborske glavne carinarnice je imenovan gosp. Živko Mihajlovič.

Nove uradne ure na magistratu. Od danes naprej bo zopet uradovanje na magistratu deljeno. Uradne ure bodo vsak dan od 8. do 13. in 15. do 17. ure, ob sobotah pa le od 8. do 13. ure. Stranke pa se sprejemajo samo med uradnimi urami od 8. do 12. ure.

Strejskim družinam. One strejske družine, ki še niso javile okrožju koliko udeležencev bi še reflektiralo na brezplačne vozovnice za Beograd, kjer so od 17. do 23. tm. vsedržavne strejske tekme, naj to sporoče tajništvo Mariborskega strejskega okrožja v Mariboru, Gosposka ul. št. 11 I, najpozneje do nedelje 17. t. m. opoldne, kjer dobe tudi objave za vožnjo.

Poziv vsem nacionalnim društvom. Mariborska nacionalna društva naj se po možnosti udeleže v čim večjem številu sokolskega praznika, ki bo jutri v nedeljo v obmejnem št. Ilju. Železniške zveze so zelo ugodne.

Reklamacijski rok za volilne imenike traja do 27. t. m. In v tem roku zahteva lahko vsak volilec popravek v volilnem imeniku. Poznejše zahteve popravka ne morejo priti v poštev, ker so popravki dopustni po zakonu le 15 dni po razpisu.

Obrtniki iz Avstrije obiščejo svoje mariborske tovariše in pridejo v nedeljo 17. t. m. ob 20. uri z avtobusom v Maribor. Okrožni odbor obrtniških združenj vabi vse obrtnike in njih prijatelje. Sprejem bo ob navedeni uri pred hotelom »Orel«. Po sprejemu bo v gornji dvorani po zdravni večer, pri katerem sodelujeta vojaška godba in pevski zbor pekovskih pomočnikov. Dobro došli!

Poziv slovenskim obrtnikom. Mariborsko Slovensko obrtno društvo poziva posebej združenje sodarjev, slaščičarjev in medicinarjev, urarjev, zlatarjev, pasarjev in vseh drugih obrtniških panog, da se v čim večjem številu udeleže sprejema avstrijskih tovarišev, ki bodo prispeli jutri ob 20. uri z avtobusom v Maribor. Sprejem bo pred hotelom »Orel«. Prav tako pa se naj vsi slovenski obrtniki v čim večjem številu udeleže tudi pozdravnega večera, ki bo v gornji dvorani pri »Orlu«.

Šolske knjige za vse šole in šolske potrebsčine v največji izbiri pri Zlati Brišnik, Maribor, Slovenska ulica 11.

PREDSVEM

TRIOIRON-CEVI!

potem bodo
vsi inženirji
selektivna
a reprodukcija bode
odlična!

Skavtizem. Jutri v nedeljo 17. tm. ob 10. uri v realni gimnaziji redni letni občni zbor Kaajevega stega skavtov. Za vse skavte strogo obvezna udeležba! Vljudno vabljeni vsi prijatelji skavtizma, predvsem pa stariši skavtov.

Avtobus za izlet v Gradec, ki ga priredi v ponedeljek popoldne mariborska Tujsko-prometna zveza, je že polno zaseden in ni mogoče sprejeti nikogar več. Pač pa bi zveza pripravila še drug prav tak izlet v primeru zadostnega števila novih prijaviteljev, v torek 19. tm. z odhodom ob 13. uri izpred hotela »Orel« in s povratkom o polnoči iz Gradca. Vožnja za osebo z vsemi pristojbinami in vizumom velja v obeh smereh samo 60 Din.

Avtobusni izlet v Ribnico na Pohorju bo jutri zjutraj z odhodom točno ob 5. uri. Avtobus je polno zaseden in se ne sprejemajo nobene prijave več. Vsi prijavitelji, ki imajo nakaznice na sedeže, naj bodo točni in naj prinesejo s seboj planinske legitimacije.

Nočna lekarniška služba. Prihodnji teden ima nočno lekarniško službo Minařikova lekarna pri »Orlu« na Glavnem trgu.

Glavna zveza vinogradnikov in sadjarjev kraljevine Jugoslavije priredi v Beogradu od 7. do vključno 15. oktobra veliko državno razstavo vina in sadja. Na železnicah 50% popust. Glej današnji oglas!

Oporni studio. Izobrazba za vse stroke opere, operete in koncerta (glasovno izobraževanje, solopetje, studij ulog). Dirigentska šola. Prijave sprejema kapelnik Lojze Herzog. Narodno gledališče, vsak dan od 12. do 13. ure.

Glasbena šola »Mladinski dom«, Cvetlična 28. Še vedno sprejemamo nove učence. Cene so na mesec od 50 Din naprej. P. t. se opozarja, da se bo poučevalo resno in natančno

V nedeljo, dne 17. jesenski koncert železničarske godbe s plesom. Dobra kapljica. Gostilna Weber, Pobrežje.

Glasbena šola »Drave«. Po vzgledu ljubljanske »Sloge« je ustanovila letos tudi naša »Drava« svojo lastno glasbeno šolo. Namenjena je predvsem železničarjem; pošiljajo pa še lahko vanjo tudi drugi sloji svoje otroke. Kakor pričajo dosedanj uspehi vpisovanja učencev, je rastle zanimanje starišev za to šolo in zabeležiti se bo mogel prav časten obisk. Pouk se je začel s 15. sept. in obsega sedaj sledeče predmete: violino, klavir, kitaro in kontrabas. Ko se priglasijo učenci za solo-petje in čelo, se bo otvoril tudi zadevni pouk. Pouk se vrši v prostorih nekdanje šole v koloniji. Za učence tostran Drave je določena posebna soba v Narodnem domu. V prav kratkem času se pričakuje, da bodo pripravljene prostori v poslopju poleg kolonjske šole in takrat se bo tam vršil ves pouk, v zborovskem petju, elementarni teoriji, harmoniji i. dr. Pripravlja se še ustanovitev posebne pevske šole za otroke, ki je zamišljena kot neka pripravnicna za instrumentalni pouk. Tam bodo sprejeti učenci od 2. šolskega leta naprej, ki se hočejo pozneje učiti kakega instrumenta. S tem bo marsikaj olajšano pri tem pouku. Za one učence, ki nimajo doma na razpolago klavirja, je določen klavir v šoli kjer se lahko vadijo in plačajo za to malo odškodnino. Vse drugo je razvidno iz plakatov, z dodatkom, da se vrši vpisovanje še do 1. oktobra v sedanjih šolskih prostorih.

JUTRI ob 15. uri na Trgu svobode velika tombola
Slovenskega ženskega društva
v prid Počitniškega doma
Kraljice Marije na Pohorju.

Če z vašim starim radijskim aparatom niste zadovoljni, ker vas spričo prvovrstnega zvočnika ne zadovoljuje produkcija in ker ste opazili, da aparat popušča v selektivnosti, to še ni razlog, da bi si nabavili nov radijski aparat. Čeprav prihajajo iz vseh delov sveta ugodne vesti o pojemanju krize, so plače in mezde ostale iste ako niso bile v zadnjem času celo še reducirane. Radi tega bi nabava novega radijskega aparata, ko ste s težavo izplačali starega, pomenila žrtev za vaš žep. Vaš aparat uporabljate mogoče že 2, 3 ali celo več let. V večini primerov so v aparatu še stare žarnice, ki so se tekom časa že precej uporabile. Ni pa to noben čudež, če se žarnice izrabijo. Če danes zamenjate žarnice vašega aparata z novimi žarnicami, takoj poskoči vrednost vašega aparata in se izboljša tudi njegova funkcija; zlasti so priporočljive za izmenjavo žarnice »TRIOIRON«, ki so izdelane na podlagi večletnega izkustva v najmodernejši tovarni. Pri konstrukciji posameznih vrst žarnic strogo pazijo na to, da nova žarnica »TRIOIRON« ne zamenja samo vaše stare žarnice, marveč da jo kvalitativno prekosli. Če vam še niso poznane žarnice »TRIOIRON« in ostali deli za radije, ki nosijo označbo »TRIOIRON«, zahtevajte od vašega trgovca cenik žarnic »TRIOIRON« s praktično tabelo razvrstitve, ki vas bo na prvi pogled seznanila, kako se žarnice »TRIOIRON« uporabljajo. V primeru, da bi vaš trgovec ne imel cenika, blagovolite pisati generalnemu zastopniku g. F. L. Rosenfeldu v Beograd, Zelena venac 8

Kino Union. Do vključno nedelje velespektakeln film o trgovini z dekleti »Izgubljene hčere«. Film, poln napetosti in zabavne vsebine. Od ponedeljka dalje znameniti kriminalni vefilm »Arsene Lupina« ali »Kralj vlomilcev«.

Grajski kino. Samo še nekaj dni zabavna vesela sinfonija jazza »Nocojšnjo noč ali nikdar...« (Zlati saxofon). Najnovejši velespejem Hansa Albersa poln izborne, izbrane vesele glasbe. Kritika o tem filmu pravi, da je najboljši in najzabavnejši Albersov film, stvorjen za vse sloje publike.

Pri obledeli svorumenkasti barvi kože, motnih očeh, slabem počutku, zmanjšani delovni moči, duševni depresiji, težkih sanjah, želodčnih bolečinah pritisku v glavi, namišljeni boleznij je pametno, da izpijete nekaj dni zapored vsako jutro na tešče kozarček naravne »Franz Josefove« grenčice.

PRAVI DOMAČI IZDELEK

Pri pomanjkanju teka, kislem vzpehanju, slabem želodcu, leni prebavi, črevesnem zagatenju, napihnjenosti, motnih presnavljanja, oprišču, srbečici osvobodi naravna »Franz Josefova« voda telo vseh nabranih trupov gnilobe. Že stari mojstri vede o zdravilnih sredstvih so priznali, da se »Franz Josefova« voda obnese kot povsem zanesljivo sredstvo za iztrebljenje črevesa. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Krajevna organizacija JNS na Teznm javlja da bo na vinarski in šadarski šoli v Mariboru 22. in 23. tm. brezplačen tečaj za vkuhanje. Žene in dekleta, ki se zanimata za tečaj, oglasite se v nedeljo 17. tm. med 10. in 12. uro pri upravitelju osnovne šole na Teznm.

Jadranaši! Jutri ob 10. uri vsi na občni zbor v Narodnem domu.

Abonirajte se v gledališču! Iz ekonomskih razlogov je priporočljivo abonirati se v gledališču. Zlasti letos, ko bo gostovalo več odličnih gostov. Radi njih bodo cene večkrat povišane, to pa se abonentov, ne tiče, ker dobe tudi vse te predstave v svojem abonmanu. Rok za prijave starih abonentov, ki še reflektirajo na svoje lanske sedeže, je podaljšan do torka, 19. tm. Po tem roku se bodo oddajali njihovi sedeži drugim intereseantom.

Ali se je že zopet kaj pripetilo? Ne, ne nič hudega, tak naval je pred Scherbaumovim pavilonom, ker vse drvi da si ogleda izložbo dobitkov za jutrišnjo tombolo. Ste jo že videli? Kako krasno pohišstvo! Pa koliko drugih daril! Toliko dobrega, koristnega in lepega. In ročna dela! Tako lepe razstave še ni bilo. Koliko truda je v tem in podrobnega dela iz ljubezni do mladine, v koje prid se tombola vrši. Le ogledite si razstavo in jutri pri tomboli na svidenje!

Sv. Martin pri Vurbergu. Prostovoljno gasilno društvo priredi v nedeljo 17. septembra ob 3. uri popoldan vrtno veselico z velikim srečolovom v gostilni Kostanjsek. Ljubitelji zabave in dobre kapljice vabljeni.

Delavsko kolesarsko društvo na Pobrežju priredi svojo dirko v nedeljo 17. tm na vojaškem dirkališču na Teznm. Začetek ob polni enih. Po dirki razdelitev nagrad v gostilni Hren na Pobrežju. Sodelujeta železničarska godba ter Pevsko društvo »Svoboda«. Brez vstopnine.

Pod vodstvom diplom. plesnega učitelja gosp. Simončiča otvori kult. društvo »Triglav« dne 23. septembra 1933. plesno šolo. Poučevalo se bo redno vsako sredo, in soboto od 20.—23. ure v zgornji mali dvorani Narodnega doma.

Koncert, 17. tm. in na raznju pečeni odbojki v gostilni Tomše Pekre.

Grajska klet v soboto in nedeljo koncert.

Na današnjem trgu za seno in slamo je bilo na prodaj 6 voz otave po 30 Din in 5 voz slame po 20 do 22 Din stot.

Nezgoda. Včeraj popoldne je padel s kolesa 29letni ključavničarski pomočnik Herman Lubanjšek iz Razvanja in si nevarno poškodoval desno roko. Zdravi se v mariborski bolnišnici

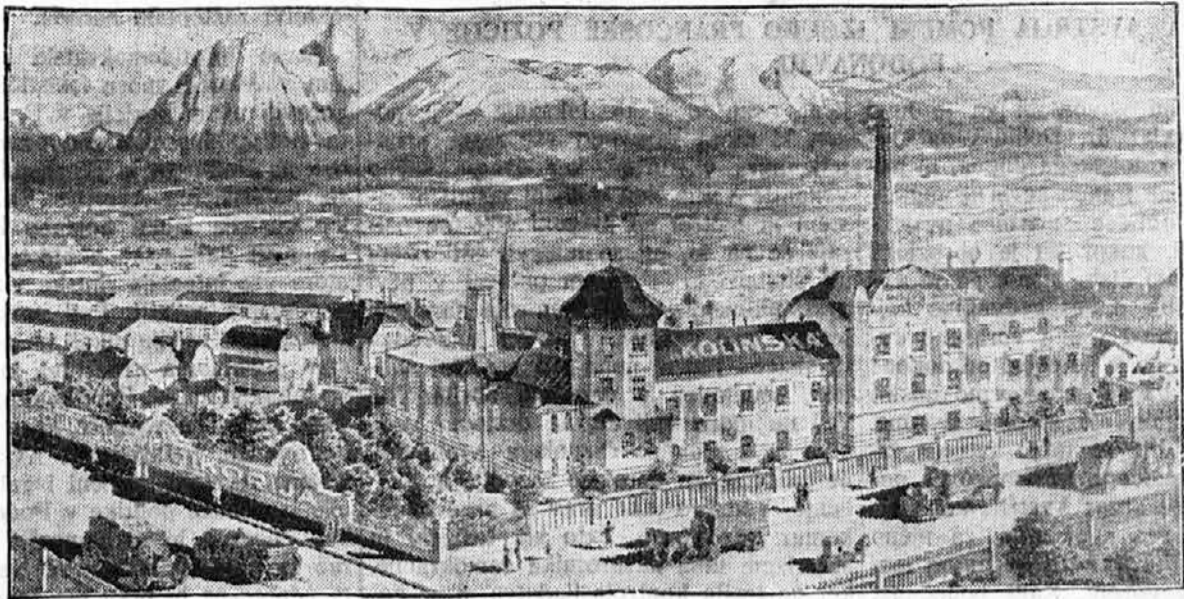
Narodno gledališče

Mariborsko gledališče. Uprava »Narodne gledališča« je razpisala abonma in razglasila načrt repertoarja za novo sezono, ki jo bodo otvorili 1. oktobra. Cene abonmanu, ki se plačuje v sedmih obrokih, so primerne današnjim težkim časom in tako nizke, da jih zmorejo tudi najbolj revni sloji. (Na primer: na galeriji dobi uradnik obrok že za Din 9 ter prejme zato 3 predstave!) Kdor se pa noče vezati na določene dneve ter predstave, pa se lahko abonira na blok, ki omogoča obisk predstav pri poljubnih 12 dramskih in 8 glasbenih predstavah. Razpisan je tudi abonma »Četrtek«. Abonentje tega abonmana bodo imeli predstave izključno ob četrčkih. Prijave sprejema gledališka blagajna (tel. 2382) do sobote, 23. septembra.

Gledališki igralci pod imenom »Gledališka družina Istra« gostujejo v Narodnem gledališču v Mariboru v nedeljo 24. sept. 1933 s sledečim sporedom: 1. Iv. Cankar: »Hlapec Jernej« v enem delu, z govornim zborom; 2. a) O. Župančič: »Pomladna epistola«, b) S. Gregorčič: »Soči«, spremljani recitaciji z lučnimi in zvočnimi efekti; 3. solospjevi: A. Jarc, tenorist, že član bratislavske opere, poje ob klavirju pesmi in operne arije: Lajovic, Pavčič, Konjovič, Ravnik, Bizet; 4. Czinner: »Maska satana«, grofeskva v enem dejanju. Začetek ob 20. uri Režira Košuta.

Črna vožnja. Pred malim senatom tukajšnjega okrožnega sodišča se je zagovarjal včeraj dopoldne 30letni trgovski pomočnik Alojz Ošlak iz Maribora, obtožen, da si je »spodobil« osebni avto, last trgovca Ivana Babiča, ki ga je imel shranjenega v garaži v Frančiškanski ulici. Obtoženec je izpovedal, da je pred leti opravil šoferski izpit, a pozneje ni imel prilike šofirati. V letošnjem aprilu pa se mu je zahotelo vožnje; poiskal je ključ, ki ga je še imel shranjenega iz časa, ko je opravljal izpit in z njim odprl motor. Z lepim vozilom je odbrzel iz Maribora proti Studencem, kjer je povabil s seboj še nekoga svojega znanca, s katerim sta obiskala tudi Ruše. Imel pa je Ošlak precejšnjo smolo. Že na poti iz Ruš, se je z avtom parkrat prekucnil, usodno za njega pa je bilo, ko se je v Prešernovi ulici zalezel v podporni brzojavni drog. Pri čemer se je avto razbil, in povzročil na vozilu okrog 18.000 Din škode. Senat je potrdil njegovo krivdo in ga obsodil na pol leta strogega zapora in izgubo častnih državljskih pravic pogojno za 2 leti, plačati pa mora tudi v teku enega leta oškodovancu 6.000 Din.

Napredek naše industrije

Če govorimo o napredku naše industrije, moramo v prvi vrsti spregovoriti nekaj besed o naši stari r e n o m i r a n i firmi: Kolinski tovarni cikorijske, d. d. v Ljubljani. Že od leta 1909. naprej smo imeli priliko občudovati energijo, s katero se je to podjetje počasi, vendar sigurno razvijalo in po svetovni vojni z začetim delom vztrajno nadaljevalo. Bili so takrat težki časi za vso našo industrijo, vendar je Kolinska z marljivim in racionalnim delom v letu 1922. popolnoma preuredila svoj obrat, dopolnila tovarno z novimi zgradbami in jo opremila z modernimi stroji, ki garantirajo prvovrstno blago. Tovarna izdeluje vse vrste kavnih dodatkov, posebno

znano »Kolinsko cikorijsko«, »Redilno kavo s srcem«, »Figovo primes« itd.

Pogon je urejen po najnovejših pravilih tehnike ter znaša kapaciteta tovarne do 180 vagonov letno.

Kolinski kavnii dodatek vsebuje prvovrstne hranilne snovi ter je vsled tega zelo zdrav in okusen pridatek za kavo.

Naš urednik si je pred kratkim ogledal to tovarno in je mogel le z zadovoljstvom konstatirati, da vlada vsepovsod v tovarni najlepši red in res vzorna snaga.

To podjetje spada sedaj med naša najbolj solidna domača podjetja in zasluži, da se njegovi izdelki čim več uporabljajo in priporočajo. 3467

Glavni zastopnik za Maribor in okolico:

G. MILOŠ OSET, MARIBOR, GLAVNI TRG 22

Huda nesreča. Ko sta se danes zjutraj drinarja Likarja iz Bistrice pri Limbušu podala na delo, sta pustila doma sletno hčerko Ivanko. Ker je pričelo deklece nekoliko mraziti, je zakurilo v gašperčku. Pri tem pa se ji je vnela obleka. Ivanka, ki je bila podobna goreči bakli, je zbežala na prosto do bližnjega potoka in skočila vanj. Dobila je nevarne opekline po vsem životu. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer pa imajo malo upanja, da bo ostala živa.

Tragična smrt neznanca. Predvčerajšnjim so našli ljudje v nekem gozdu blizu Gornje Sv. Kungote obešenega na nekem drevesu neznanega moškega. Nesrečnež je bil star okrog 50 let in ni imel pri sebi nobenih dokumentov, po katerih bi mogli ugotoviti njegovo identiteto. Ljudje domnevaajo, da je nesrečnež iz Maribora, kjer so ga nekateri večkrat vi-

deli. Truplo so pokopali na pokopališču pri Zgornji Sv. Kungoti.

Na begu ustreljen. Pred dnevi je pobegnil iz tukajšnje moške kaznilnice kaznjene Pavel Poton iz Cerkelj, ki je presedel daljšo kazen. Pretekli ponedeljek je zalotila Potona v celjski okolici orožniška patrulja. Ko je Poton zagledal orožnike, se je spustil v beg. Orožnik je bil prisiljen rabiti orožje in je oddal za bežečim več strelcev. Begunca je zadela krogla v trebuh. Smrtno nevarno ranjenega so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je naslednje jutro umrl.

Ptuj

Tekstilna tovarna v Ptujju? Zvedeli smo, da se ptujška mestna občina pogaja z neko tujo družbo, ki namerava ustanoviti v Ptujju tekstilno tovarno. Pogajanja teko ugodno in bodo v krat-

kem zaključena. Kot tovarniška stavba pride v poštev nekdanja dominikanska cerkev, ki že dolgo stoji zapuščena in neuporabljena, dočim so pripadajoči prostori preurejeni v muzej in stanovanja. Uresničenje načrta postaviti v Ptujju tekstilno tovarno bi pomenilo za naše mesto zlasti v socialnem oziru, dalekosežno pridobitev.

Nesreča in sreča dveh čolnarjev. Iz Avstrije sta se pripeljala v čolnu po Dravi V. Bochuslow in J. Kelcher iz Solnograda ter srečno dospela do Ormoža. Tam pa ju je tok pognal pod mlinska kolesa. Sama sta se še oprjela za verige, s katerimi je bil mlint pritrjen k bregu. Čoln in vse kar je bilo v njem so pa kolesa zdrobila. S tujo pomočjo sta se vrnila do Ptujja, od koder bosta odpravljena domov.

Svijska kuga v Ptujju je prenehala.

Jadranski dnevi v Splitu

(Vtisi udeleženca.)

V

SLOVENSKA PESEM. KJE JE VIDA? OBED. NAPITNINA. OMIS. NAZAJ PROTI MARIBORU.

Drugo jutro sva se zbudila precej klavirno in za zajtrk sva pojedla kruh, ki sva ga bila prinesla iz Maribora. Nekdo je žrtvoval tudi delež ribje konzerve. Spravljal sem se k pisanju in ker v šoli ni bilo najti niti izsušenega črnilnika, v katerem bi nalil malo vode, sem se odpravil v mesto. V kavarni (na trgu) je igrala železničarska godba in — kakršno presenečenje: ciklus slovenskih narodnih pesmi. Sedel sem k mizi in pred njo takarji sem imel mir. Eden mi je celo prinesel vode na mizo. Mislih sem pisati, a godba je igrala tako prijetno domače. Okoli moje mize so bili sami Slovenci in vsi so bili navdušeni nad glasbo. Sicer pa nisem asket! Naročil sem si nekoliko malinovca. Prešteval sem denar in dobra duša: rojak iz sosedne mize mi ga je plačal. Zaradi slovenske pesmi in s parnika me je poznal. Lahko si mislite, upiral se mu nisem.

Medtem pa je zavznil poldan in v mojem želodcu je odgovarjalo. Približal sem se Gradski kuhinji in očkal z makaroni in rižem. Kolega pa še ni bilo od nikoder in tudi ostalih ne. Kopalni so se. Neverjetna potreba telesne energije. Pa je prišlo od nekod dekletce — domačinka, tolovčarica enega naših deklet in moral sem z njo »na šetnjo«.

»Kje je Vida, ta lump? Bala sem se že, da je odpotovala!« Tako se je hudovala gnala domačinka, ki pa je govorila gladko slovenski jezik. Saj je »živela« nekoč v Mariboru. In »šetali« smo po mestu ter se jezili na Vido, Vladko, Otona in vso ostalo zalego. Zopet sva bila pred Grgurjem Ninskim in nato pred našo kuhinjo. »Eto ih!«

Ta čas pa je storil moj kolega dobro delo, kajti priporočil je najina želodca vodji ekskurzije in imela sva dobiti pri njih celoten krščanski obed. Po juhi z rižem smo dobili 10 rib, za nas pa je bil po en kos »pohanega« mesa, po dva sliv na cmoka in po nekaj lističev salate. Pa sem se spomnil, da mi je izginil ponoči koci, in sicer medtem, ko smo mi malo lumpali in da sem ga bil zvečer med »sakramišanjem« zapazil na nekem »osumljenecu« in sem si mislil, da oni »osumljenec« bržkone ne je rad cmokov (ker jih je še pustil na »razdelilnem« krožniku) in da bi jih jaz sam pojedel celo kuhinjo — pa sem mu enega »sunil«. Brez zakrivanja, kar tako: z druge mize na našo — enako, kakor je šel moj koci iz drugega ležišča na njegovo, samo tam ni bilo moje navzočnosti, in v tem je bila vsa razlika. In kakor sem jaz ljubitelj koca, je on ljubitelj cmoka in narobe. In bilo nekaj malega nesporazuma pa brez zamere, ko so pa bili cmoki tako dobri!

Po prijetnem in zabavnem obedu smo šli na sladolek in kmalu nato me je bilo videti s tovarišem v isti kavarni, v kateri sem bil dopoldne. On je sedel pri kavi, jaz pri vodi in ker sem bil zelo žejen, sem naročil vode še dvakrat po tri in štiri kozarce. Za natakarijev trud sem vložil na taso napitnico in odšla bi, ako

ne bi zagledala pobalina, škilečega na napitnico in sedečega pri naši mizi. Pa sva za trenutek še enkrat sedla ter tretjič naročila vode. Napitnica je prišla v prave roke, vstala sva in pustila pobalina pri štirih kozarcih vode in jezli natakarijevi. Saj vode je potreboval, ker je imel na svetlih hlačah polno madežev.

Prav za prav bi morali biti tedaj v Omišu, a do tja je zelo daleč, vročina precejšnja in končno nam denar ni dopustil te zabave. Za 16. uro je bilo namreč v Omišu po programu določeno »narodno veselje«, a »na vso žalost« vam vem komaj poročati, kaj je bilo tam dopoldne. Ko je prišla »naša« ladja v Omiš, so se najprej pozdravili in nato so šli z muziko okoli mesta. Ob desetih so blagoslovili Dom, potem pa še zastavo Oblastnega odbora Jadranske straže Veliki Bečkerek, dar uglednega izseljenca in učenjaka prof. dr. M. Pupina. Kuma je zastopal g. arhimandrit Jovan Bjedov. In vožnja za to je stala tja in nazaj le 10 Din na osebo.

Torej to o Omišu, mi smo pa rajši šli, oziroma se peljali z avtobusom proti Firlulam. Ker pa zaenkrat te zveze še ni, smo se pripeljali doli v Bačvice in smo morali prehoditi dobršen kos ceste, ki bi si ga lahko prihranili, ako bi izstopili na križišču. V Firlulah smo našli ostalo družbo, ki je v čolnu jahala precej razdivjane valove. In ker je bilo morje tako netaktno, da je pljusalo vodo okoli čolna, niso hoteli vsi vanj. Zaradi dotika slane vode. Tako sem moral šahirati in ure so bežale. Zvečer pa je bil zadnji čas, da sem porabil »10 Din!« za štampiljke Jadranske straže na najinih objavih. Sedaj pa še dve vožnji karti pri-

»Putniku«, škatla »Drave«, poslovljni četrtr prošeka ter zadnja večerja v Gradski kuhinji in bila sva suha. Na poti v Maribor sem pomagal nesti nekemu fige in grozdje — kovčeg mi je nesel kolega — in ker mi je bil zavitek na poti, sem vse skupaj pojedel. Seveda sem se spomnil tudi »drugih« in to zato, da bi vse skupaj hitreje šlo. Nekaj časa smo peli in pili — menda tudi vino gospoda vodje — in kmalu se je smučalo.

V Zagrebu smo prekinili vožnjo, bržko ne kar tako: zaradi lepšega in tudi midva sva izstopila, ker sva imela na vidiku posojilo desetih dinarjev. In ideja se je realizirala. Moj kolega pa je vseeno vztrajal na tem, da obedujeva z ostalimi v Sremski menzi. Poh! Tudi ribe s kruhom in osminko vina so dobre. Seveda sva bila hitro gotova in šla sva jilt počakat v menzo. Moj kolega pa je bil zaspan in zaspal je na svojem stolu. Takšen je bil videti zelo tragičen in vzbuja je usmiljenje. To usmiljenje pa nama je prineslo na mizo vsakemu po eno juho in golaš. Potem smo se vozili s tramvajem po mestu in da ne bi vedno sedeli, je šla večina ekskurzije v Maksimir. Mi smo se pa slikali kar zunaj njege in v raznih pozah. Nato pa me je bilo zopet videti pri kavarniški mizi, ko sem v koledarju sešteval dneve do prvega »1.«

Končno smo se zopet znašli v vlaku in začeli vleči dreto. Ribojedi so nam vzeli kupé in vsi so spali, samo dva sta ostala budna. On je kadil: torej jaz tudi. Kadil in sanjal — o ribah, »cmokih« in solati — — —

»Maribor, Glavni kolodvor!!!«

Nevarnost polaščenja Avstrije za Evropo

FAŠISTIČNA AVSTRIJA POMENI IZGUBO FRANCOŠKE POZICIJE V PODONAVJU.

Veliki politični govor, ki ga je imel avstrijski kancelar dr. Dollfuss na Dunaju ob priliki katoliškega dneva, ni posebno navdušil ne francoske in ne angleške javnosti. Politične smernice avstrijske bodočnosti, kakor jih je obrazložil kancelar, izdajajo čisto jasno, da je avstrijsko vprašanje danes nedvomno najbolj občutljivo med vsemi vprašanji evropske politike, da je še daleč od dokončne rešitve ter da še ne moremo misliti na popolno pomirjenje srednje Evrope. V Parizu prav nič ne tajijo svojega iznenadenja in razočaranja. Francoska politika, ki je vzela stvar Avstrije kot svojo, uporabivši ves svoj vpliv za njeno neodvisnost, mora biti iznenadena s tem Dollfusovim govorom. Kajti bodočnost Avstrije, kakor si jo je zamislil avstrijski kancelar, se prav nič ne strinja s splošnim političnim naziranjem zapadnih držav ter z njihovimi političnimi koncepcijami.

Dollfussu se je doslej zares posrečilo ohraniti samostojnost Avstrije v toliko, da ni postala privesek Hitlerjeve Nemčije, toda sodeč po njegovih načrtih grozi neizbežno postati privesek fašistične Italije. Dollfuss je v svojem govoru v ponedeljek napovedal notranjo reformo Avstrije čisto v smislu italijanskega fašizma. Fašizem in hitlerizem sta pa samo dve različni imeni za isti pojem, za isto koncepcijo države — koncepcijo, ki je v popolni opreki z duhom in cilji zapadnih veselih Francije in Velike Britanije.

Prav za prav že doslej ni bilo velike razlike med Dollfusovim in Hitlerjevim režimom, tako Dollfussov kakor Hitlerjev režim je negacija demokracije in parlamentarizma; metode vladanja se prav tako ne razlikujejo mnogo — glasovi o potrebi ustanovitve koncentracijskih taborišč za politične nasprotnike Dollfusove vlade, se oglašajo vedno bolj čisto, gotovo s privoljenjem vlade. Razižem je še edina razlika, ki deli hitlerizem od sedanjega avstrijskega režima. Tudi v svojem zadnjem govoru se je avstrijski kancelar popolnoma inspiriral s Hitlerjevimi in Mussolinijevimi filipikami proti gnolobi zapadnega liberalizma, napadajoč demokracijo kot krivdo vseh političnih nezgod preteklih let, izpostavljajoč jo zasmehu in preziru, pozablja joč pri tem, da bazirata najvnetejši in najnesebičnejši branitelji avstrijske neodvisnosti Francija in Velika Britanija, vso svojo moč in ves svoj razvoj prav na liberalističnem in demokratičnem svetovnem nazoru. Ker sta Francija in Velika Britanija mogli dobojevati veliko svetovno vojno do zmage v liberalni demokraciji, ta sistem gotovo ni tako slab in tudi ni kriv vseh sedanjih slabosti. Razumljivo je torej, da v Parizu ne morejo biti navdušeni nad Dollfusovim mišljenjem, to tem manj, ker se je mali kancelar obdržal doslej na vladi samo s pomočjo posojil, ki mu jih je dal liberalistični in demokratični svet zahoda, nad katerim sedaj lomi svojo palico.

Dollfusov ponedeljski govor nam je dal obenem nov vpogled v predmet pogovorov, ki jih je imel z italijanskim ministrskim predsednikom Mussolinijem v Riccioniu. Za Dollfusom je bil pri Mussoliniju dvakrat zaporedoma tudi voditelj avstrijske »Heimwehr« knez Starhemberg, ki je pred svojo vrnitvijo na Dugaj tik pred katoliško proslavo govoril zelo decidirano o bodoči avstrijski politiki. Voditelj »Heimwehra« se je z vso odločnostjo izjavil za fašistični sistem ter najavil obenem odločen boj vsem demokratičnim elementom, omenjajoč izrecno tudi avstrijsko socialno demokracijo. Prvi hip se je zdelo, da govori knez Starhemberg v lastnem imenu, v imenu »Heimwehrovcev« in da bodo krščanski socialci demantirali te knezove izjave. Sedaj pa prihaja Dollfuss ter sam potrjuje in blagoslovja Starhembegov fašistični »Credo«. Nič ni zato treba posebne bistrovidnosti, da človek takoj opazi, kako govorita tako Dollfuss kakor Starhemberg ono, kar želi slišati fašistični Rim in kar jima je naročil.

Fašiziranje Avstrije — reakcija pariš-

kega tiska to jasno dokazuje — je pojav, ki mora zaskrbeti vse resne prijatelje miru v Evropi, ker danes končno vendarle vemo, kaj pomeni fašistični sistem in kakšni so njegovi cilji (ne oziraje se na to, ali se imenuje hitlerizem ali stalinizem). Fašizem pomeni v prvi vrst. ukinjenje vsake kontrole narodnih množic nad državo, v kateri je uveden ta sistem. Narod neha biti politični subjekt, sodelavec v državnih poslih. Nič več ne more vplivati na državno vodstvo in z njim se razpolaga svobodno, ne da bi se ga vprašalo za voljo in mišljenje. Vodstvo tako prav za prav ni nikomur odgovorno. Zato sta fašizem in hitlerizem taka nasprotnika demokracije, ker ne trpita kontrole ljudstva in ne želita z njim deliti oblasti. V zadnji konsekvenci sta ta dva antidemokratska režima, hitlerizem in fašizem, obnovitev starega absolutizma izza časa pred letom 1789., izza časa pred veliko francosko revolucijo in sistem korporacij, kakor ga uporablja fašizem, je le štafaža

za ta absolutizem. Tudi vladarji pred francosko revolucijo so imeli neke vrste korporativni parlament, v katerem so bili plemiči in duhovniki samozvani in lažnjivi zastopniki naroda.

Samo protidemokratski fašistični režim v Avstriji more fašistični Italiji zagotoviti njene pozicije v Podonavju, zato vrši g. Mussolini nedvomno velik pritisk na Dollfussa in Starhemberga v smislu polaščenja Avstrije. Samo fašistična Avstrija lahko postane koristen instrument italijanske politike, izpolnjevati more vse intencije rimske vlade in se ji popolnoma pokriti. Pod parlamentarnim sistemom Avstrija nikoli ne bi mogla postati popolnoma zanesljiva in brezvoljna služabnica Italije. Pariški tisk je instinktivno občutil nevarnost, ki se krije v nameravanem polaščenju Avstrije. Polaščenja Avstrija pomeni izgubljen položaj francoske politike v Podonavski kotlini. Začasno bi to pomenilo zares udarec za politiko Hitlerjeve Nemčije, toda ta udarec ne bi prav nič zmanjšal negativnosti položaja za francosko politiko, ker v zadnji konsekvenci je čisto logično, da se bosta fašizem in hitlerizem znašla. Zedinilo ju bo, če ne drugo, vsaj sovražstvo do načel, na katerih je zgrajena francoska notranja in zunanja politika ter misija Francije v Evropi.

Prekmurski Potemkini

SLOVENSKO LJUDSTVO IN OSTANKI MADŽARONSTVA.

Znana je anekdota o cesarici in njenem ministru, ki je svoji gospodarici poročal bajke o čudovitem napredku v deželi; ko je nato cesarica potovala po Krimu, si je Potemkin pomagal na ta način, da je postavil v primerni razdalji od ceste atrape cvetočih vasi, ki so baje nastale za časa njegovega ministrovanja. Te anekdote se mora spomniti vsakdo, ki opazuje razmere v Prekmurju. Prišel bo do spoznanja, da se tega slavnega načina ni posluževal samo Potemkin, temveč tudi drugi.

Medtem ko je ljudstvo v Prekmurju ostajalo navzlic silovitemu madžarskemu pritisku zvesto svojemu slovenskemu jeziku in svojim narodnim običajem iz stoletja v stoletje, so madžarski valpeti oznajali svetu bajko da Slovencev ni več ter v svojih ljudskih štetjih slovenske narodnosti niti niso omenjali. Ti valpeti so izkoriščali bedno ljudstvo do skrajnosti, ustvarili so si udobne pozicije in naravnost luksuzno eksistenco na račun izmzgavanega naroda, kot protiuslugo pa so poročali svojim gospodarjem v Budimpešto stereotipno, da je vse v najlepšem redu in da madžarska misel napreduje.

Ko jih je zateklo narodno osvobojenje Prekmurja, so ti madžarski hlapci slovenskega pokolenja sicer nekoliko osupnili, toda kmalu so se zavedli. Svoje pozicije so večinoma obdržali in slej ko prej žive na račun izkoriščenega ljudstva. Toda onih, ki so jih vzgojili in jih posadili na udobne stolčke, svojih gospodarjev v Budimpešti, niso pozabili. Deloma so jim poslali svoje sinove, da jih Budimpešta vzgoji in da bodo za vsak primer pri rokah, deloma pa stoji kakor nekaj direktno v službi madžarske revizionistične propagande in poročajo Budimpešti in po njej svetu bajko o neki madžarski manjšini, ki je v Prekmurju ni in je nikoli ni bilo; ta manjšina si želi baje nazaj pod madžarsko peto, tako poročajo. Tako so ostali ti Potemkini verno zvesti samim sebi.

Nad vse interesanten pa je odnos teh madžarskih Potemkinov napram mnogim izmed slovenske inteligence, ki je prišla v Prekmurje iz ostale Slovenije. Najprej so pokazali precej močen odpor in trdno voljo, da ohranijo neomejeno oblast nad slovenskim ljudstvom. Ko pa so uvideli, da nove države ni in ni vzel vrag, so izpremenili taktiko. Potuhnilo so se, pokazali na videz lojalni, med tem pa skušajo med ljudstvom stalno vzdržati strah pred madžarskim maščevanjem ter ga tako odvrniti od tega, da bi se brez pridržka oklenil domovine. Izmislili so si besede »prišlek« in »Slav«, kar pomeni vsakega, ki ni domačin, Prekmurjec, raznesli te besede tudi med prebivalstvo v pomenu, da so ti »Slavi« največji sovražniki Prekmurcev. Vsak domačin pa, ki je prijatelj »Slavov«, je iz-

dajalec. Govore samo o »zasedbi« Prekmurja in se čutijo užaljene, če se drzne kdo reči »osvobojenje« Prekmurja.

Naše oblasti in velik del naše inteligence so šle tem nakanam docela na lim. Oblasti so, sam Bog ve, na kak način prišle do prepričanja, da je treba imeti s temi ljudmi neke posebne obzire in da jih je treba pridobiti na lep način. Zaradi tega nikar ne dregati v njih obložene mize, nikar jim skrivati lasu! Kakor da bi bilo sploh mogoče priklicati ta madžarski izmeček nazaj k slovenski zavesti! Posameznim našim ljudem pa je cela situacija prišla konvenirati. Ustvarili so nekake življenjske simbioze s prejšnjimi gospodarji in tako se nam nudi danes tu in tam božanski prizor pobratimije pri obloženih mizah, dočim gineva od pomanjkanja ljudstvo, ki ni dobilo niti tega, kar bi mu po vsej pravici šlo, namreč zemlje svojih bivših tlačiteljev.

Pisceh teh vrstic je čul некоč od starejšega uradnika, ki je skrbno poučeval

Prvi mednarodni kongres propagatorjev stanovske demokracije

KONGRES BO SKLICAN NA DUNAJU ALI PA V JUGOSLAVIJI, MORDA CELO V MARIBORU.

Prvi predlogi, naj se zamenja strankarska demokracija s stanovsko, so se pojavili že več ko pred 10 leti. O tem so pisali francoski sociologi in pisatelji, kakor tudi drugi znanstveniki raznih narodov. Istočasno in menda docela samostojno so se pojavile o tem razprave tudi pri nas v Sloveniji in Jugoslaviji. Sedanji beograjski odvetnik dr. Jakob Štefančič je napisal posebno brošuro o stanovski demokraciji, o predmetu so pa pisali tudi dr. Andrej Gosar in drugi v »Socialni misli«, dr. Emil Stefanovič v slovenskih in beograjskih dnevnikih in tednikih itd.

Med tem so italijanski fašisti že izvedli neko svojemu režimu prikrjeno varianto stanovskega parlamentarnega zastopstva in isto nameravajo tudi narodni socialisti v Nemčiji ter Dollfuss in njegovi v Avstriji. Toda fašistični stanovski parlament ni stanovska demokracija, o kateri so govorili in pisali navedeni tuji in naši začetniki ideje. Pri fašizmu je to stanovsko zastopstvo samo instrument strankine diktature — brez demokracije. Ideja stanovske demokracije, odnosno stanovsko urejene države nima nobenega opravka s fašizmom in kakršnokoli diktaturo. Stanovi, ki morajo biti organizirani, volijo svobodno svoje zastopnike v občino, ti v okraj, okrajni v banovino in banovinski v državno stanovsko skupščino, ki zamenja strankarski parlament. Prvi izčrpn načrt za stanovsko ureditev države je napisal in izdal

svojega mlajšega novodošlega tovariša, razburjenega zaradi oblastnega izzivanja madžaronskega elementa, naj bo previden, naj ne dreza v lepo slovo, ki se jo je posrečilo ustvariti, češ, da ga bo sicer zadela neizogibna kazen. Na ta način je res razumljivo, da ni nikakega odpora proti nečuvnim narodnostnim razmeram. Da se nihče ne zgraža nad dejstvom, da se vrši v evangeličanskih župnijah, kjer sploh ni madžarskega življa, bogoslužje v madžarskem jeziku še po 14 letih osvobojenja. Da se mirno opazuje, da vzgaja v velikem sektorju Prekmurja mladino še vedno ono učiteljstvo, ki je bilo glavni pobornik madžarizacije. Ta vzgoja je taka, da po 14 letih osvobojenja mladina v nekaterih krajih ne zna niti slovenske besedice. Toda kaj bi pričakovali od učiteljstva, ki se poslužuje madžarščine v vsakdanjem običevanju. Zgodilo se je celo, da je skupina učiteljev na večer pred nekim sestankom, pri katerem bi se naj pretresalo vprašanje nacionalne vzgoje, ostentativno kričala in pela madžarski. Na ta način je tudi razumljivo, da se poslužuje naša v osvobojene kraje došla inteligenca nemščine in trgovinah in v običevanju obrtniki, ki vsi znajo slovenski, čisto tudi, ko niti ena niti druga stranka ne zna dobro nemški.

Naleteli bomo na ugovor, da so to brezpomembne malenkosti, ki ne bodo ovrle narodnega razvoja. Je že resnica, da je ljudstvo prej ko slej slovensko zavedno, toda evropska diplomacija ne posveča pravici slovanskih narodov take pažnje, da bi se ozirala na mišljenje širokih narodnih plasti. Tej diplomaciji zadostuje čisto bežen pogled na ulico, in že je odločena usoda celih pokrajin. Bilo bi pač nepotrebno da bi se izpostavili nevarnosti, da se presoja narodnostni značaj Prekmurja po kričečem madžaronstvu dveh krajev, ko bi lahko to z nekoliko energije čez noč odpravili. Pleme madžaronov ima namreč to dobro lastnost, da je precej plašno. Vendar pa predstavljajo ti ljudje s svojo skrito držnostjo vedno neko nevarnost in povzročajo med ljudstvom nemir, česar vsega bi ne bilo treba. Pa vendar gre za veliko in cvetočo pokrajino, ki šteje 100.000 prebivalcev!

Naša javnost pa se naj spomni Potemkina: tako tedaj, kadar bo čula o ponovnih naporih za revizijo meja, kakor tudi, ko bodo prihajala v Slovenijo poročila o stoddotni narodnostni zmagi v Prekmurju, o raznih navdušenih manifestacijah, resolucijah itd.

te dni (o čemer smo že poročali) v strobohrvaščini odvetnik dr. Emil Stefanovič na Prevaljah, ki je v stalnih stikih s propagatorji in ideologi stanovske demokracije doma in v tujini ter je nedavno prejel vabilo z Dunaja, naj bi tam predaval o svojem načrtu.

V zvezi s tem pa se je sprožila tudi misel sklicanja prvega mednarodnega kongresa propagatorjev stanovske demokracije, ki naj bi se sklical tekom prihajajoče zime. Predlog je že osvojen, ni pa še sklenjeno ali najbo ta I. kongres na Dunaju, kakor hoče znani ideolog univ. prof. dr. Othmar Spann, ali v Jugoslaviji, kajti prvi kongresni načrt je izšel prav iz Jugoslavije. Kakor izgleda, se bodo iz Avstrije udeležili kongresa omenjeni dr. Spann in razni drugi znanstveniki ter politiki, iz Romunije caranistični voditelj minister Mihalake s svojimi somišljeniki, iz Bolgarije prof. Antonov, nadalje voditelji francoske intelektualne mladine itd. Ker so pripravile v začetnem stadiju, so zaenkrat znana le imena tistih, ki so udeležbo že doslej obljubili.

Bilo bi dobro, če bi se zavzeli za to, da bi se omenjeni kongres priredil v Jugoslaviji, eventualno prav v Mariboru, ki bi na ta način mnogo pridobil zlasti v tujsko-prometnem oziru. To bi bil tako prvi veliki mednarodni kongres v našem mestu. Pri nas bi se zbrali odlični državniki, znanstveniki, politiki itd.

Starši, predno kupite čevlje za vaše otroke, oglejte si našo izbiro.

Rata

45.-

Vrsta 3162-00

Za dijake, ki mora daleč v šolo peš, močne čevlje iz mastnega usnja z neraztrgljivim in nepremočljivim podplatom. Za deca do 10 let Din 45.—, za deca do 14 let Din 59.—.

49.-

Vrsta 3222-00

Za skavte in dijake udoben polčevelj z izkinkom iz duboksa, ki je najlepši okras za deca. Za dijake do 10 let Din 49.—, za dijake do 14 let Din 69.—.

49.-

Vrsta 5662-00

Lahki čevlji z usnjenim podplatom iz najfinjšega boksa, fleksibel, na robu šivani. V zalogi imamo črne in rumene. Din 49.— za otroke do 6 let, za otroke do 10 let Din 69.—.

79.-

Vrsta 6262-00

Za dečke visoki čevlji iz duboksa z močnim usnjenim podplatom za vsak štrapac. — Za dijake do 10 let Din 79.—, za dijake do 14 let Din 99.—.

VSI TI ČEVLI SO IZDELANI Z JUGOSLOVENSКИMI ROKAMI V NAŠIH JUGOSLOVENSКИH TVORNICAH.

Zadnji napad na primorsko rajo

PO ODVZEMU PRAVIC ŠE ODVZEM STREHE IN GRUDE.

V času, ko se govori in piše o prizadevanjih za nove prijateljske pogodbe in pomirjenje ter ureditev srednje Evrope, prihajajo iz našega zaslužjenega Primorja temne vesti o novih naklepih Italijanov. Tokrat ne gre za zatiranje političnih, kulturnih, socialnih ali nacionalnih pravic naših bratov, saj teh pravic že davno ni več! Izginilo je vse, karkoli bi še utegnili spominjati na nekdanje čase. Tudi ne gre za nove aretacije, odnosno procese in strele v hrbet. Ne, saj na Primorskem je tiho kakor v grobu, ljudstvo trpi sedaj nemo, le pesti stiska in zobe, sicer pa molči. Tokrat gre za še nekaj več kakor je vse to, za čisto goli obstoj — za streho in narodno grudo! Kdo je pozabil na stare italijanske načrte, po katerih naj bi se naši ljudje razselili ali pa vsej kolonizirali v njihovi sredini Italijani iz starih pokrajin? Tega načrta še niso opustili, da se je vedno izkazalo, da je v prvotni obliki neizvedljiv. Sedaj so pa našli novo pot.

Svetovna gospodarska kriza je prizadela tudi Italijo, in sicer morda bolj kakor marsikatero drugo državo v Evropi, toda fašizem jo je zakril pred svetom z lepo poslikanimi kulisami in s terorjem rad resnico, ki ne sme na dan. Ta kriza pa ni nikjer tako huda, kakor je prav na Primorskem, deloma zato, ker je z državno mejo nenaravno odrezano od svojega zaledja, od katerega je prej živelo, deloma pa zato, ker so Italijani pustili krizi prost razvoj, da bi s tem gospodarsko oslabili, naposled pa popolnoma uničili naše ljudstvo. Načrt, ki so ga zasnovali je peklenski, s celotnim režimom so povzročili popolno obubožanje prebivalstva, zlasti kmečnega in obrtnega, v ta namen so mu ubili tudi prej tako visoko razvito zadružništvo, nato so pa prišli z vabljivimi ponudbami — državnih posojil. Posebni emisariji so hodili od posestnika do posestnika in od obrtnika do obrtnika ter ponujali ta državna posojila. Pregovarjali so celo ljudje,

ki ga absolutno niso potrebovali. Kako velikodušno, kaj ne, izgleda to na videz; toda samo na videz. Za to velikodušnostjo se je namreč skrival temen namen, dobiti gospodarsko v roke lahkoverne dolžnike, zlasti take, ki niso bili še dovolj zadolženi pri domačih posojilnicah in bankah. Nekaterim so dali tako visoke vsote, da je bilo vsakomur vidno, da jih nikoli ne bodo mogli vrniti.

Splošna zadolžitve naših kmetov in obrtnikov se je tako pripravljala počasi, a temeljito in točno po načrtu, dokler ni sedaj dozorela in se bliža žetvi. Druga za drugo so prešle slovenske banke in posojilnice v italijanske roke, v last velikih denarnih zavodov. Kjer ni šlo to zlepa, z naravnimi sredstvi vloženih vlog, tam je pomagalo nasilje. Odbori so se razpustili in postavili so se komisariji, ki so pripravili prehod v tujo odvisnost. Stanje, ki je iz tega nastalo, je tako, da je večina prezadolžena in popolnoma v rokah bank ali pa države. In sedaj se pričinja neizprosno izterjevanje. Če ni točno plačan amortizacijski in obrestni obrok, se zapleni živina ali kar je pač pri rokah; oprema, orodje, vozovi itd. Če ni plačan naslednji obrok, se spravi na loben vse. Posestvo, ki je vredno 100.000 lir in obremenjeno n. pr. z 20.000 ali 30.000 lirami, se izdražba za vsoto posojila ali le nekaj več, samo da je krita banka ali država, če dolžnik izgubi pri tem štiri petine svoje vrednosti, to Italijanov nič ne briga. V večini primerov pa prevzame banka po sestvo kratkomalo sama. Tako je po nekaterih vaseh v rokah bank že lep odstotek hiš in posestev.

Kaj bodo banke napravile s tem imetjem? Na to vprašanje nam odgovarja po indiskreciji fašistični tisk sam, ki opozarja Italijane v starih pokrajinah, naj se poslužijo ugodne prilike in se prijavijo za prevzem slovenskih posestev. Fašizem hoče na ta način spraviti v naše nacionalno

čiste kraje svoje priseljence, prav po istih metodah, katerih se je nekoč posluževala nemška »Südmarka«. Čim bodo s temi kolonisti navrtane luknje v naše nacionalno čisto in kompaktno ozemlje, bo narušena vsa postojanka naših primorskih bratov, ki ne bodo več sami med seboj. Ker se Italijani zaradi političnih razmer ne bodo asimilirali, se bodo morali prilagoditi njim naši bratje. Mimo tega bodo priseljeni Italijani zaupniki oblasti, pomočniki režima, voditelji fašizma ter gospodarji v občinah. Zadosti bo že, če bo v vsaki vasi le nekaj italijanskih družin. Iz izkušenj na Koroškem in Štajerskem vemo Sloven

ci prav dobro, kako usodna je za naš narod taka kolonizacija, zlasti pa še z ozirom na cerkev in mladino.

Realne izvedbe teh peklenskih načrtov so zaenkrat še malenkostne in takorekoč brezpomembne, a povedali smo že, da se generalni naskok šele pripravlja in bo najusodnejši najbrže komaj prihodnje leto. Vendar je že sedaj potrebno, da se na to opozori naša in evropska javnost, da bo spoznala, kako se slovenska in hrvaška narodna manjšina v Italiji pripravlja po vsem še na beraško palico in pogon z rodne grude, ki je bila poldrugo tisočletje nesporna naša last!

Sokolstvo

SOKOL MARIBOR MATICA poziva vse svoje članstvo in naraščaj, da se polnoštevilno udeleži v krojih javnega nastopa bratskega šentiljskega Sokola, ki bo v nedeljo 17. t. m. ob 15. uri na telovadšču pred šolo. Zdravo!

POZIV ČLANSTVU SOKOLA MARIBOR III. Članstvo Sokola Maribor III. se poziva, da se v čim večjem številu v kroju udeleži telovadnega nastopa šentiljskega Sokola. Zbirališče je ob pol 13. uri pred glavnim kolodvorom. Zdravo!

Sokol Maribor I. poziva članstvo, da se po možnosti udeleži okroglega tajnega izleta. Izlet je celodnevni in si oskrbite hrano v nahrbtnikih. Povratek je peš. Kdor hoče prebiti v nedeljo 17. tm. v prav sokolskem razpoloženju naj se izleta udeleži. Zbirališče pred kadetnico ob 7. uri zjutraj. Naše društvo vodi na izletu brat Dušan Gorjup! Zdravo!

Sokol Maribor I. v novi sezoni. Po delnem poletnem odmoru se oddelki našega društva zopet pripravljajo na delo. Telovadnico poseščajo člani pa tudi novi se prijavljajo. Prednjaški zbor je sklenil, da bo letos posebno živo delal v telovadnici. Z vso vnemo se bomo sedaj pripravljali na jesenske in zimske prireditve. Novi raspored telovadbe, ki se

začne z 18. septembrom je sledeči: Člani torek in petek od 8.—10.; Članice: ponedeljek in četrtek od 8.—9.; Naraščajniki: torek in petek od 6.—8.; Naraščajnice: ponedeljek in četrtek od 6.—8.; Dečki starejši: sredo in sobota od 4.—5.; Dečki mlajši: torek in petek od 4.—5.; Deklice mlajše: ponedeljek in četrtek od 2.—3. Deklice srednje: ponedeljek od 3.—4. Deklice starejše: ponedeljek od 4.—5.

Zbirališče je pri inž. podčastniški šoli. Bratje in sestre, ki se zanimete za telovadbo, pridite vsi in točno! Vpisovanje novih članov je pri redni telovadbi.

Rubin gospe Dubarry.

Te dni je bil prodan v Londonu na javni dražbi krasen prstan, pravu remekdelo mojstra Benvenutija Cellinija (1500 do 1571), rubin sam, v katerem so vgravirane postave Pozejdona in še nekaterih drugih grških bogov, pa je eden izmed največjih brušenih rubinov na svetu in izvira iz Indije. Papež Klement ga je daroval kralju Francu I., od tedaj pa je prstan zelo pogosto menjal svoje lastnike. V dobi strahovlade je izgubila znana madame Dubarry svojo glavo zaradi tega dragulja. Obsojca je bila na smrt, ker ga je hotela prodati nekemu amsterdamskemu draguljarju. Za take transakcije je bila namreč v tistih vročih dneh v Franciji določena smrtna kazen.

Kulturne vesti

Apel jugoslovanski javnosti!

Narodni velikani so s svojimi deli zapustili globoko sled v zgodovini svojega naroda. Naraščaj, ki je podedoval sado-ve njihovega dela, se oddoljuje stvariteljem vzglednih umotvorov z vidnimi priznanji, ki ostanejo enako sočasno dolga stoletja.

Eden največjih ljudi srbske in jugoslovanske preteklosti, neupogljivi borec za narodni jezik v književnosti in velikan, ki stoji nad zibelko preteklega stoletja naše nacionalne kulture, je Vuk Karadžić. Vuk je vzvišeno posebljenje naših nacionalnih stremeljenj v kulturi in prosvitljenosti XIX. stoletja.

Njegovo življenje in ustvarjanje sta veličastno posebljenje truda, vztrajne delavnosti in boja našega naroda.

Danes nam služi veliki Vuk kot vzvišen primer človeka, ki se je do svojega zadnjega dne boril za visoke ideale. Ta ki primeri uče poznejše rodove, kaj se da doseči z doslednim, vztrajnim in borbenim delom. Zato je potrebno, zlasti v današnjih dneh, vidno pokazati to živo vez med narodom in Vukom Karadžićem. Ta vez je ostala enako močna in tesna do konca Vukovega življenja. Zakaj naj bi nam ta vez ne bila najlepši simbol odnosa, ki bi morali obstojati med narodom in našo inteligenco?

Naš narod ni nehvaležen. Svojim velikanom se vedno rad oddoljuje. Kakor doslej, tako tudi v bodoče,

Zaradi razmer ali skromnosti našega kraja Vukovo delo doslej ni še našlo dovolj vidnega priznanja. Skromna narodna šola v Tršiču je edini dosedanji vidni znak naše oddolžitve. Druga spomenika Vuk nima. Njegovo ognjišče v rojstnem kraju Tršiču pri Loznici, na podnožju zgodovinskega Gučeva, je zapuščeno in zanemarjeno. V prestolnici naše države nima Vuk, izvzemši nagrobno ploščo

ob saborni cerkvi, nobenega spomenika. Že svoj čas je bilo načeto vprašanje postavitve Vukovega spomenika v Beogradu, vendar doslej zbrana sredstva niso zadostovala za spomenik, vreden Vuka in našega naroda.

Naša nacionalna dolžnost nam nalaga, da popravimo, kar smo zamudili. Težki gospodarski in politični položaj, v katerem je živel naš narod, ne more in ne sme več biti izgovor, oziroma opravičilo. Razmere, splošne in posamezne, morejo biti boljše ali slabše; naš dolg pa vendarle ostaja in se povečuje z očitki in grajo naraščaja.

Zato je sklenila Vukova ožja domovina, Podrinje, po svojih kulturno-prosvetnih ustanovah, »Šabaški narodni knjižnici in čitalnici«, lozniškem prosvetnem društvu »Karadžiću« in »Združenju Podrincev v Beogradu«, da postavi nesmrtnemu Vuku vidno priznanje. Sestavil se je poseben odbor iz predstavnikov omenjenih društev in organizacij ter si zadel naslednjo nalogo:

1. da se postavi vidno obeležje Vukovega delu in narodovi hvaležnosti z restavriranjem Vukove rojstne hiše v Tršiču in zgradbo studentca »Vukova točka« v gozdu Karadžića;
2. da podpre akcijo za postavitve Vukovega spomenika v Beogradu;
3. da zgradi v Loznici prosvetni dom, ki bo posil ime Vuka Karadžića.

Sport

Lahkoatletsko državno prvenstvo. Včeraj se je pričelo v Zagrebu lahkoatletsko državno prvenstvo za posameznike in sicer s tekmo na 5000 m. Startali so vsi najboljši dolgooprogaši Jugoslavije. Rezultati v konkurenci so bili naslednji: 1. Starman (Ilirija) v času 16:32, 2. Bručan (Ilirija) 16:35,4, 3. in 4. Germovške (Maraton, Maribor) in Dolenc (Železničar, Maribor) 16:36, 5. Štrucelj (Maraton, Maribor) 17:30, 6. Gales (Concordia) 17:42, 7. Dečij (Pančevački) 18:16. Krevs (Primorje) je startal samo v izbirnih tekmah za Atene in dosegel odlični čas 15:45. V teku na 5 km so torej prvih šest mest zasedli Slovenci, kar dokazuje da smo Slovenci na dolgih progah najboljši v državi.

Budimpešta: Zagreb 4:1 (1:0). V četrtak 14. t. m. se je v Zagrebu odigrala medmestna nogometna tekma med reprezentancama Zagreba in Budimpešte. Tekma se je končala z zmago Budimpešte v razmerju 4:1.

Izlet »Peruna« v Št. Ilj. Kolesarski in motociklistični klub »Perun« priredi v nedeljo 17. tm. z vsemi svojimi sekcijami izlet v obmejni Št. Ilj. Odhod kolesarjev bo ob 13. uri iz Tomšičevega drevoreda, motociklistov pa ob 13.30 s Kralja Petra trga. V nedeljo bo tudi zaključna cestna dirka, in sicer startajo dirkači iz Tomšičevega drevoreda. Izlet je obvezen za vse članstvo, prijatelji sporta so iskreno vabljeni!

Konferenca smučarjev slovanskih držav, in sicer Poljske, Jugoslavije, Češko slovaške in Bolgarske bo 1. oktobra v Bratislavi. Na tej konferenci se bo razpravljalo o organizaciji prvih vseslovenskih smučarskih tekem, ki bodo v začetku leta 1934. v Zakopanah.

Iz pekla v svobodo in zopet nazaj.

Policija v Barceloni je prišla te dni nekega 33-letnega Francoza Gastona Moniera, ki ga išče francoska policija že več let zaman zaradi njegovega bega iz francoske Guayane, kjer bi bil moral odslužiti 20 let prisilnega dela. Monier se je po srečnem begu iz pravega pekla na zemlji v Barceloni oženil z neko Španko, s katero ima dva otroke. To pa mu ni bilo dovolj in je nekega dne zapustil svojo družino v bedi, sam pa začel istočasno živeti naenkrat kar s tremi drugimi ženskami, ki so ga popolnoma vzdrževale. Sedaj bo veliki prijatelj žensk moral nazaj v guayanski pekel.

ŠIRITE »VEČERNIK«!

Marij Skalan:

OCEANOPOLIS

Roman o skrivnosti človeške prošlosti

Senatorji so molče in negibno poslušali besede obtožnice in obširne utemeljitve, ki jo je dalje čital tajnik Tavlilis. Navedel je vse Doljanove in Inteline izpovedi, kakor tudi izpovedi prič, ki so bile zaslišane. Omenjeni so bili vsi, ki so kakorkoli vedeli o Doljanovi ljubezni do princeze Intele, ali pa so se vsaj delali, da vejo. Nikjer pa ni bilo imenovano ime nje, ki je bila dejanska povzročiteljica preiskave in obtožnice — Moraje. Previdno se je skrila za druge in ostala tako tudi pri odločilnih razpravah nevidna. Kdor pa je bil poučen o tem, je nehotično čutil v dvorani njeno prisotnost. Bilo je kakor, da napolnjuje s svojo zlobo ves prostor od stropa do tal, od stene do stene. Moraja je triumfirala. Speljala je svoje maščevanje na pot, ki je vodila do rok drugih. Vsi od predsednika Semisa Ramisa do tajnika Tavlilisa, Nubisa in stražarjev so bili v resnici, ne da bi se zavedali tega, le slepo orodje njene neugnanne strasti.

Ko je tajnik Tavlilis končal čitanje obtožnice, se je oglašil zopet senator Belis: »Gospodje senatorji, slišali ste obtožnico in njeno utemeljitev, slišali ste tudi predlog kazni, izvirajoč iz zakonov naše ustave. Pozivam vas, da spregovorite o stvari in stavite svoje predloge!«

Ljubimec matere in hčere

Dramatična aretacija morilca Rupriha.

Te dni se je posrečilo dunajski policiji ujeti v svoje mreže 44letnega vrtnarja Ivana Rupriha, ki je pred tedni umoril 44letno šiviljo Josipino Majerjevo in težko ranil njeno hčerko. Po zločinu se je skrival v dunajski okolici, kjer so ga spoznali njegovi tovariši, ki so obvestili policijo, da ga je aretirala.

Morilec Ruprih se je delj časa spretno skrival pred policijo. Organizirana je bila velika gonja za zločincem, kateremu so preprečili vsak poskus bega v daljnje kraje. Podnevi in ponoči so bile na straži policijske in orožniške patrulje in na vseh postajah so imeli detektivi poseben nalog, da so prežali na Rupriha. Nad 700 fotografij je bilo razdeljenih posameznim detektivom in policijskim stražnikom in ukrenjeni so bili najstrožji koraki za njegovo izsleditev. Vsak dan je policija vršila racije po prenočiščih in po beznicah. Še več, detektivi so se pomešali celo med siromake, ki so čakali pred samostanskimi vrati na milodare, ker je policija menila, da se je morilec maskiral, da bi na ta način spretno zabrisal vsako sled za seboj.

Ko je pred dnevi patroljirala policijska patrulja po periferiji Dunaja, je policijski nadzornik vprašal neke moške, katerim je pokazal morilčevo fotografijo, če so morebiti videli kje sličnega človeka. Dobil je odgovor, da so videli tega človeka v gostilni »Pri volu«. Nadzornik je takoj najel avto in z dvema detektivoma odbrzel do imenovane gostilne, kjer so je krepčal morilec Ruprih. Ko ga je nadzornik opazil, je izvlekel samokres in ga nameril na morilca, rekoč: »V imenu postave vas aretiram!« Morilec je zelo razburjen skočil na noge in se izgovarjal, da je siromak, ki ga vsi preganjajo in da je svoje dejanje izvršil v afektu. Vdal se je v svojo usodo in se pustil mirno prijati.

Pri preiskavi so našli na policiji v njegovem žepu pismo, naslovljeno na policijsko direkcijo, ki se je pričelo takole: »Sem popolnoma izgubljen človek. Izpovedati hočem vse, kar sem storil, in nočem ničesar olepšati ter pričakujem, da me boste, gospod svetnik, kot izkušen človek pravilno razumeli. Usoda, drugače se ne morem izraziti, je to, kar je doletelo Majerjevo in njeno hčerko. To ni zločin to je strašna usoda!«

Nadalje opisuje Ruprih svoje prvo srečanje s svojo žrtvijo v Hütteldorfu, kjer je služil za vrtnarja. Majerjeva se je kmalu zaljubila v njega in mu dala svoje srce. Njena hčerka Hilda, ki je bila stara

takrat 12 let, ni ničesar slutila o materini ljubezni. Majerjeva je Rupriha obiskovala skoraj vsak dan, tako da se mu je že čudno zdelo, kako to, da ima njegova nova izvoljenka toliko časa. Tudi radi tega ni mogel ostati hladen napram njej in je čutil do nje neko simpatijo, ki pa ni bila ljubezen. Včasih je bila Majerjeva zelo ljubosumna na svojo hčerko, če se je z njo prijazneje razgovarjal. Ruprih opisuje zatem svoje strašne občutke, ko je mlado dekle zvedelo za njegove odnose do njene matere. Tu je pismo prekinjeno.

Pri zaslišanju je aretiranec izpovedal, da se je s težko vestjo skrival po zločinu po gozdovih okolice Dunaja in da ni imel miru. Tudi je našla policija pri njem neko avtobiografijo, v kateri opisuje svoje življenje vse do trenutka, ko je postal zločinec. Ruprih se je izučil najprej za strojnega ključavničarja in je bil zaposlen nato v nekem podjetju. Kmalu se je oženil in se že leto dni po poroki tudi ločil. Izbruhnila je svetovna vojna in moral je pod zastavo. V vojnem času je bil 2krat obsojen zaradi posilstva. Po prevratu je živel na koruzi z neko 17letno služkinjo, ki mu je rodila dvoje otrok. Ko pa se je njegova ljubica poročila, se je spoznal z Majerjevo. Še pred tem pa je bil obsojen na leto dni težke ječe, ker je v vrtu kjer je bil nameščen, posilil neko mladoletno deklico. Radi slabega zdravja je bil predčasno izpuščen iz kaznilnice. Tedaj je spremenil svoje ime in se je predstavil svoji novi izvoljenki kot Günsberger.

Zločinec obširno opisuje nadalje odnose med materjo in njeno hčerko in njen. Pravi, da je bila mati vedno ljubosumna na svojo hčerko in da je on prav za prav ljubil to dekletce. Prišlo je celo tako daleč, da je postal na to dekletce ljubosumen in sta se radi tega večkrat sprla z njeno materjo. Tako sta si skočila v lase tudi kritičnega dne, ker mu je mati prepovedala obiskovati njeno hčerko. On pa se ni mogel obvladati, poiskal je kladivo in pobil z njim mater dekleta, ki ga je ljubil. Ko se je zvijala mati v smrtnih bolečinah, se je trenutno zamislil in skočil k postelji, kjer je ležala 15letna Hilda, zamahnil je s kladivom in udaril tudi njo po glavi. Ko je opravil svoj zločinski posel, je zbežal iz hiše. Slišal je, kako je klicala Hilda, ki je bila večkrat v njegovem objemu, na pomoč, in to ga je tako pretreslo, da je podvizal svoje korake in se izgubil v morju velemesta.

kar je naš narod zgradil v dolgih desetstisočletjih. Zakaj se je obtoženec približal princesi Inteli, zakaj je hotel postati njen mož in zakaj se je hotel polastiti pravice do nasledstva na prestolu Oceanopolisa? Gospodje senatorji, samo zaradi tega, da bi odprl vrata podmorja, izdal skrivnost naše eksistence in odnesel na površino zemlje dragocene zaklade našega uma, naše iznajdbe in naprave. Pozabiti ne smete, da se je s tem namenom že podal na pot iz Ljubljane na Atlantski ocean, da se je s tem namenom hotel približati dnu morja in da bi bil dosegel svoj namen že tedaj na mnogo preprostejši način, če ga ne bi bili pravočasno izsledili, otrpili, ujeli in privdli v naše mesto. Na vse to je obtožnica pozabila, kakor je pozabila na že prvotno omenjeno dejstvo, da je obtoženec umazal tudi ime moje hčerke in s tem moje lastno. Predlagam zato, da se pri obravnavi o njegovi krivdi in določitvi kazni upoštevajo v polni meri tudi moje tu izrečene navedbe!«

Za njim se je dvignil senator Menzis.

»Gospodje«, je dejal, »strinjam se popolnoma z obtožnico, kakor tudi z dopolnilnimi besedami senatorja Tavalisa. Ugotoviti moram, da je naša vlada storila velikansko napako, ko je obtoženca sprejela med naše meščanstvo ter mu dovolila življenje pri nas brez vsakega nadzorstva. Mislili smo si pač, da nam ne more biti nevaren, ker se ne more odstraniti in vrniti na površino zemlje. S tem smo dokazali, da nismo tako pre-

Rast in teža otrok

Mnogi starši mislijo, da mora njihov otrok stalno postajati težji, če je zdrav. Po opazovanjih profesorja Lange v Hallu pa temu ni tako. Lange je stehal 110 zdravih dveletnih otrok in ugotovil, da njihova teža z letnim časom močno koleba. Od septembra do decembra so otroci močno postajali težji, od maja do avgusta je bil pa prirastek neznamen. Srednji prirastek pade v mesecu januar do maj. Potem je stehal Lange 54 otrok v starosti 3 do 6 let in tudi pri njih je naletel na znatno kolebanje. Največ so pridobili na teži od junija do novembra, najmanj pa od decembra do marca. Srednji prirastek na teži je bil od maja do avgusta. Čeprav se ti podatki ne ujemajo z razmerjem pri dveletnih otrokih, vendar vidimo tudi tu tri razdobja v letu. Čisto drugače je pri rasti otrok. Pri 38 dveletnih otrocih je ugotovil Lange glede rasti štiri razdobja v letu. Najhitreje rastejo otroci od aprila do julija, najpočasneje od decembra do marca, jeseni od septembra do novembra so rasli nekoliko hitreje, in isti pojav je opazoval Lange tudi v avgustu. Pri 54 starejših otrocih (3 do 6 let) je ugotovil glede rasti isto kakor pri dveletnih. Rast otrok torej ni odvisna samo od prehrane, temveč tudi od letnih časov.

Tepeni ameriški senator.

Angleški senator Huey Long, eden najvročernejših članov ameriške zakonodajne zbornice, je bil glavni udeleženec skrivnostne afeze enega največkrat obtoženih klubov na Long Islandu. V soboto je bil tam v veliki družbi in šele čez tri dni je prišlo na dan, da je odšel zvečer z zateklim očesom in krvavečim čelom in so ga morali prepeljati s taksijem domov. Poročila o tem, kaj se je zgodilo v nočnem lokalu, si močno nasprotujejo. Senator sam trdi, da so ga v klubski umivalnici napadli in obdelali z noži tako, da je prava sreča, da je ostal živ. Nekateri člani kluba pa pripovedujejo drugačno zgodbo. Policija preiskuje zadevo, ker meni, da se mora s senatorjem postopati lepše. Zanimanje policije za to afero je tem večje, ker je bil v dotični družbi tudi bivši newyorški policijski komisar Edwards Mulrooney. Senator Long, ki je znan v Ameriki kot louisianski ribji kralj, je bil guverner Louisiane in o njem je znano, da je hotel postati ameriški diktator. Njegova stroga taktika je bila večkrat predmet pritožb v senatu. Znan je tudi njegov nastop proti milijonarjem, ko je zahteval, naj bi bili brezobzirno obdavčeni vsi, ki imajo nad 5.000 dolarjev letnih dohodkov.

vidni, kakor so bili vsi naši predniki, ki so uničili vsako sled, ki bi mogla kakorkoli pričati o eksistenci potomcev nekdanjih Atlantov in potopljenega Semisirisa. Toda napaka, ki smo jo storili, se ne da več popraviti. Pred nami je obtožnica, ki nam dovolj zgovorno dokazuje, kaj smo dosegli s svojo nepravilno prizanesljivostjo in usmiljenostjo. Zaradi tega pozdravljam predlog obtožnice, da se obtoženi doktor Danilo Doljan obsodi na smrt in predlagam še, da se smrtna obsodba izvrši takoj, čim bo izrečena. Izjaviti vam moram odkrito, da ne bom miren vse do tistega trenutka, ko bom izvedel, da obtoženca ni več.«

Tretji je spregovoril senator Reizis.

»Tovariši!« je dejal. »Tudi jaz uvidevam, da je bila glede sprejetja doktorja Danila Doljana v naše podmorje storjena velika nepremišljenost, uvidevam tudi, da je afera, ki jo je povzročil in zaradi katere sedimo danes tu, vse prej kakor prijetna in razveseljiva. Najtežje sta prizadeta seveda predsednik Semis Ramis in senator Tavalis. Kljub temu pa se mi zdi, gospodje senatorji, da Doljanova krivda še ni tako dokazana, kakor mislite. Obtožnica pravi, da se je doktor Danilo Doljan približal princesi Inteli samo z namenom osvojit si jo zato, da bi postal naslednik Semisov. Tovariši Tavalis je k temu dodal, še to, da se je hotel polastiti prestola našega ljudstva zato, da bi odprl podmorje ostalemu svetu ter se polastil zakladov našega znanja in premoženja.«

Gospodinje, preden kupite čevlje, oglejte si našo izbiro.

69.-

Vrsta 3925-03

Za dežo, za štrpac, za blato in vodo praktični čevlji iz boksa z gumijastimi podplati, ki se ne raztrgajo.

69.-

Vrsta 1845-54

Črni ali rjavi iz zameta, kombinirani z usnjem. Elegantni in udobni za vsako nogo in vsak žep.

89.-

Vrsta 2945-11

Čevlji za vsako priložnost iz dobrega boksa z usnjem podplatom in peto. Praktičen in okusen.

99.-

Vrsta 9875-05

Eleganten, soliden čevlji iz laka z visoko ali nizko peto. Isti iz črnega boksa, samo Din 79.-. Iz lastina Din 49.-.

VSİ TI ČEVĻI SO IZDELANI Z JUGOSLOVENSKIMI ROKAMI V NAŠIH JUGOSLOVENSKIH TVORNICAH.

Za jesensko sezono

Vam priporočamo

čedne barhente za obleke

v najlepših vzorcih in vezavah

Volneno blago za obleke

v zadnjih modnih vezavah

Blago za kostume in plašče

izborne kvalitete

Svileno blago

v zadnjih modnih barvah

Blago za podlage, najraznovrstnejše modne okraske in ves krojaški pribor

Tekstilana Büdefeldt
preje F. Michellitsch

Maribor, Gosposka ulica 14

Za vse brez izjeme!

Kdor se hoče prijetno zabavati, biti poceni postrežen z dobrimi jedili in okusno kapljico, naj ne pozabi na **gostilno Kosič**, tik novih vil na koncu Koroščeve ulice.

Detajlna prodaja!

Poceni **nogavice**, znana prvovrstna roba v novi **tovarniški zalogi Baebler**, Maribor, **Frančiškanska ul. 21/1.** Sprejemajo se zastopniki. 3492

Krasna vila z kavarniško obrtjo, in gostilniško

tik ob meji mesta Maribora je na prodaj; lepo stanovanje je kupcu takoj na razpolago; vprašajte se v pisarni društva hišnih posestnikov v Gregorčičevi ul. 8 dnevno od 8^h do 11^h 7474

Julijana Šoper,

krznarstvo
Maribor, Glavni trg 9

Velika zaloga vsakovrstnega krzna, krzneni plašči, jopiči, ovratniki i. t. d. se izdelujejo po najnovejši modi. Dolgoletna praksa.

Popravila se izvršujejo najbolje! Zmerne cene!

Če polagate važnost na izbrano

obširno kožuhovino in kožuhovinske plašče

potem jih kupite v trgovini s kožuhovino

K. Gränitz,
Maribor, Gosposka ul. 7.

Glavna zveza vinogradnikov in sadjarjev Kratj. Jugoslavije

priređi od 7. do 15. oktobra 1933

v **Beogradu**

veliko

državno vinarsko in sadiarsko razstavo

Obiskovalci razstave imajo na železnici **50% popust**. Pojasnila daje in prijave sprejema častni uradni zastopnik

Petar J. Miović, dvorni dobavitelj,
Maribor, Kopitarjeva ulica 6
3463
Telefon 24-38

Postelne odeje in pernice

v priznani dobri izdelavi in kvaliteti najcenejše samo pri

A. STUHEC

izdelovanje posteljnih odej

Maribor
Slovenska ulica 24

Kolosalen prihranek na kurivu dela

„ZEPHIR“ - peč

ki je najcenejša peč sedanosti. „ZEPHIR“ - peči Vam prihranijo v teku let mnogo tisoč dinarjev.

Izdelek tt.

„ZEPHIR“ tovarna peči Subotica.

Tovarniško zastopstvo:

V Mariboru: Pinter & Lenard
V Celju: D. Rakusch
V Ljubljani: Venceslav Breznik

Zahtevajte brezplačne prospekte! 3187

Selitve s pohištvenimi in odprtimi vozovi, kakor tudi **vskladiščenja** izvršuje najceneje

Prva jugosl. transportna d. d.

Schenker & Co., Maribor-Meljska c. 16 tel. 2044

Spomnite se **CMD**

PRESELITEV

Ustrezajoč želji ogromne večine naših cenj. odjemalcev, sporočamo, da smo na drobno prodajo preselili v centralno ležečo

Gosposko ulico 13

(preje steklarna Geri)

ter vljudno prosimo za nadaljno naklonjenost

Industrija **KARO** čevljev.

HRANILNICA DRAVSKE BANOVINE MARIBOR

Centrala: **MARIBOR**

v lastni novi palači na oglu Gosposke-Slovenske ulice

Podružnica: **CELJE**

nasproti pošte, prej JUZNOSTAJERSKA HRANILNICA

Sprejema **vloge na knjižice in tekoči račun** proti najugodnejšemu obrestovanju

Najbolj varna naložba denarja, ker **jamči za vloge** pri tej hranilnici **Dravska banovina** s celim svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno